

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/108/2020
Identifikačné číslo spisu: 4215217754
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:4215217754.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O. E., bývajúceho v P., P. XXX/XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Roman Blažek, s.r.o., so sídlom v Komárne, Pohraničná 4, IČO: 36 721 123, proti žalovanej Centrál, n.o., so sídlom Zlatná na Ostrove 258, IČO: 45 734 381, zastúpenej Dr. Máriou Lubuškiovou, advokátkou so sídlom v Komárne, Pohraničná 889/1, o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru zamestnávateľom, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 8Cpr/2/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. novembra 2019 sp. zn. 8CoPr/ 6/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. marca 2018 č. k. 8 Cpr/2/2015-154 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení konštatoval, že boli naplnené podmienky pre okamžité skončenie pracovného pomeru so žalobcom v zmysle § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce, keď uvádzané dôvody (požitie alkoholu, opustenie pracoviska, neodovzdanie pracovnej zmeny) súd prvej inštancie vyhodnotil ako závažné porušenie pracovnej disciplíny. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnkov, ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. novembra 2019 sp. zn. 8 CoPr/6/2018 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že určil za neplatné okamžité skončenie pracovného pomeru žalobcu dané listom žalovaného zo 7. septembra 2015 a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania. Zdôraznil, že v prípade skončenia pracovného pomeru v zmysle § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce sa vyžaduje zistenie, že zamestnanec porušil pracovnú disciplínu závažným spôsobom. Zo súdnej praxe vyplýva, že závažnosť musí byť daná objektívne a nestačí, že porušenie určitých pracovných povinností označí zamestnávateľ ako závažné vo svojom internom predpise, s

ktorým zamestnanca oboznámil. Žalobca sa síce dopustil zavineného porušenia pracovnej disciplíny tým, že predčasne opustil pracovisko o 18:30 hod. do 19 hod., keď sa išiel sprchovať, na ktoré sa nevrátil, čo odvolací súd nepovažoval za závažné porušenie pracovnej disciplíny. Rovnako nepovažoval za závažné porušenie pracovnej disciplíny požitie alkoholického nápoja žalobcom na pracovisku. Rovnaké porušenie pracovnej disciplíny u ďalších troch zamestnancov žalovaný nepovažoval za závažné. Konanie žalobcu nespôsobilo žalovanému škodu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP. Navrhla, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu a žalobu zamietol, alternatívne zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. K dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP uviedla, že odvolací súd sa pri posudzovaní intenzity porušenia pracovnej disciplíny zamestnancom odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (3Cdo 218/2007), ktorý vidí v tom, že súd nezohľadnil skutočnosť neodovzdania pracovnej zmeny žalobcom, i keď tento dôvod nebol skutkovým dôvodom na okamžité skončenie pracovného pomeru. Súčasne tvrdí, že táto je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 218/2007: ...“ Následné konanie žalobcu, ktoré nie je skutkovým dôvodom na okamžité skončenie pracovného pomeru, dotvára obraz o prístupe k plneniu pracovných povinností, na čo je potrebné prihliadať pri hodnotení intenzity porušenia pracovnej disciplíny.“

3.2. Za dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľka považovala nesprávny právny názor vyslovený odvolacím súdom, že s pracoviskom zamestnávateľa nebolo spojené zvýšené riziko vzniku škôd na životoch, zdraví, majetku. V tejto súvislosti formulovala právnu otázku, t.j. či môže byť s pracoviskom dovolateľa spojené zvýšené riziko vzniku škôd na životoch, zdraví, majetku, alebo nemožno zvýšené riziko pripisovať preto, lebo tento poskytuje všeobecne prospešné služby podľa zákona č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách a nie zdravotnú starostlivosť podľa zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu navrhol dovolanie odmietnuť (resp. ako nedôvodné zamietnuť) a priznať náhradu trov dovolacieho konania. K tomu uviedol, že žalovaným zvolená kombinácia odôvodnenia dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP je rozporná. Jedná sa o dva úplne iné, diametrálne odlišné a vzájomne nezlučiteľné, nespájateľné dôvody. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. b/ CSP sa viaže na neriešenú konkrétnu právnu otázku zásadného významu, dovolateľom uvádzaná otázka existencie zvýšeného rizika vzniku škôd na životoch a zdraví na pracovisku takou nie je.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne a obsahovo bezbrehé. Dovolanie naďalej zostáva mimoriadnym opravným prostriedkom a tejto mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovaná Civilným sporovým poriadkom, ktorá sa zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“. Dovolať nielenže musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ale aj samotné dovolanie, a aj iné podania v dovolacom konaní, musia byť spísané advokátom. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je totižto kardinálne správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

11. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a to spôsobom vymedzeným v § 432 až § 435 CSP.

12. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

14. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania ale i dovolacieho konania normovaného Civilným sporovým poriadkom (pozri napr.

rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017, 8Cdo/100/2019). Treba zdôrazniť, že povinnosť vymedziť právnu otázku ukladá dovolateľovi zákonodarca.

15. Dovolaťka pre tú istú právnu otázku uplatňuje súčasne dva dovolacie dôvody (podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP). Ide o nekonzistentnú, zmätočnú a protirečivú argumentáciu, lebo pri identickej právnej otázke je z logického hľadiska vylúčené, aby u toho istého telesa (dovolacieho súdu) išlo o rozdielnu rozhodovaciu prax a zároveň o odklon od ustálenej praxe. Na rozdielnu rozhodovaciu prax dovolaciemu súdu dovolateľka v dovolaní neponúka žiadne jeho rozhodnutia, najmä v dovolaní nevymedzila aspoň dve navzájom rozdielne rozhodnutia dovolacieho súdu riešiace odlišne ňou nastolenú právnu otázku. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP tak nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 CSP.

15.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolateľka označila právnu otázku, ktorá síce bola odvolacím súdom posudzovaná, jej riešenie však neviedlo k rozhodujúcim záverom odvolacieho súdu a preto ju nebolo možné označiť za otázku významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Odvolací súd totiž založil žalobou vyhovujúci rozsudok (o určení, že okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa je neplatné) na premise, že iba závažné porušenie pracovnej disciplíny je dôvodom podľa § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce na okamžité skončenie pracovného pomeru, pritom sa súd obmedzil na dva konkrétne skutky žalovaného (požitie alkoholu na pracovisku a opustenie pracoviska) vymedzené v písomnom oznámení zamestnávateľom zo 7. septembra 2015, ktoré nepovažoval za kvalifikované (závažné). Porušením pracovnej disciplíny neodovzdaním pracovnej zmeny zamestnancom po opustení pracoviska ako samostatným a zároveň nevymedzeným dôvodom sa odvolací súd nezaoberal, čo má svoje opodstatnenie v judikatúre a doktríne zhodne zastavaným názorom, že v písomnom prejave sa musí dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru skutkovo vymedziť (napr. Barancová, H. a kol.: Zákonník práce, Komentár 2. vydanie, Bratislava, C.H.Beck, Bratislava, 2019, s. 703; 5Cdo 86/1998 a iné). Je zrejmé, že pri skutku vymedzenom opustením pracoviska z hľadiska intenzity porušenia pracovnej disciplíny odvolací súd zohľadňoval viaceré okolnosti, prípadné nezohľadnenie jedného z viacerých následkov nezakladá samo osebe nesprávne právne posúdenie veci súdom v otázke intenzity porušenia pracovnej disciplíny z hľadiska jej závažnosti. Vo všeobecnosti neospravedlnená absencia v práci logicky predpokladá nenaplnenie viacerých dielčích pracovných povinností zamestnanca. Je na konajúcom súde, aby v okolnostiach tej ktorej veci posúdil relevantné následky konania zamestnanca voči zamestnávateľovi ako celok. Z dovolania nevyplýva presvedčivé zdôvodnenie, že by práve táto okolnosť mala zvrátiť celkový právny záver odvolacieho súdu.

15.2 Napokon žalovanou označené rozhodnutie dovolacieho súdu (3Cdo/218/2007) stojí na iných skutkových okolnostiach a preto jeho právne závery nepriliehajú na tento prípad. Dovolací súd uvádza celý kontext jeho odôvodnenia: „V prejednávanej veci bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že žalobca konaním uvedeným v okamžitom skončení pracovného pomeru porušil pracovnú disciplínu tým, že dňa 28. júna 2004 ako triedny učiteľ bez akéhokolvek dôvodu odmietol vypísať žiakom siedmej triedy vysvedčenia, ktoré potom muselo vypísať vedenie školy. Vzhľadom na to, že žalobca u žalovaného vykonával funkciu triedneho učiteľa, na splnenie povinnosti pripraviť vysvedčenia do 28. júna 2004 bol mu ako jednému z triednych učiteľov daný pokyn nadriadeného zamestnanca (riaditeľa školy) na klasifikačnej porade dňa 17. júna 2004, ktorý nespĺnil. Po zistení, že uvedená povinnosť nebola splnená, bol riaditeľom školy daný následne ďalší pokyn žalobcovi na vypísanie vysvedčení dňa 29. júna 2004, ktorý nebol splnený. Následné konanie žalobcu, ktoré nie je skutkovým dôvodom na okamžité skončenie pracovného pomeru, dotvára obraz o prístupe k plneniu pracovných povinností, na čo je potrebné prihliadať pri hodnotení intenzity porušenia pracovnej disciplíny. So zreteľom na uvedené s názorom odvolacieho súdu o tom, že takéto konanie žalobcu (z hľadiska intenzity) napĺňa znaky závažného porušenia pracovnej disciplíny, možno súhlasiť.“ V prezentovanom prípade bol vzatý zreteľ, že zamestnanec po opakovanej výzve zamestnávateľa neprejavil záujem splniť svoju pracovnú povinnosť. V tomto prípade, však u žalobcu nešlo o opakované (nové, ďalšie, následné) porušovanie pracovnej disciplíny, ale išlo o jeden skutok (jednu absenciu na pracovisku v časovo vymedzenom úseku približne 30 minút), subsumujúci medzi inými i neodovzdanie pracovnej zmeny.

16. Dovolaťka vyvodzuje prípustnosť jej dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. ňou zadefinovaná

právna otázka špecifikovaná v bode 3.2. tohto uznesenia by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý by nebolo žalobe vyhovené. Dovolateľka ale túto otázku nastolila v inej situácii, v ktorej vyhovenie žaloby opodstatňoval súhrny (celkový) záver súdu o absencii takej intenzity porušenia pracovnej disciplíny zamestnancom, ktorá by s ním odôvodňovala okamžité skončenie pracovného pomeru. Ani pozitívne (či negatívne) vyriešenie predmetnej otázky v okolnostiach tohto dovolacieho konania sa netýka takých záverov, výlučne na ktorých spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Pretože ani v prípade, ak by pracovisko predstavovalo (alebo nepredstavovalo) zvýšené riziko pre vznik škody za situácie, že konaním zamestnanca žiadna škoda zamestnávateľovi nebola identifikovaná, nemusí (vzhľadom na ďalšie okolnosti) bez ďalšieho viesť k záveru o spochybnení právneho záveru odvolacieho súdu o absencii závažnej intenzity porušenia pracovnej disciplíny zamestnancom. Takto dovolateľkou nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú (právo- teoretickú), ktorej zodpovedanie odvolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred odvolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, t.j. či a prípadne ako by zohľadnenie určitej skutočnosti (ne)mohlo modifikovať právny názor, ktorých výsledok sa nepremietne do právnej sféry procesných strán.

17. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

18. S poukazom na uvedené dôvody dovolací súd uzatvára, že v dovolaní dovolateľkou nie je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP, a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby sa mohol zaoberať vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

19. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na ich náhradu (§ 255 ods. 1 CSP).

20. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.